

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215

Οι προοπτικές της οικονομίας

Στο σταυροδρόμι ανάμεσα στις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές και στην επιβράδυνση που παρατηρείται στο εξωτερικό περιβάλλον είναι χρήσιμο να σταθμίσει κανείς τις προοπτικές της οικονομίας μας. Κατά τη χρονιά που ολοκληρώθηκε, καταγράφηκαν ανθεκτικότητα στις προκλήσεις και ισχυρή δυναμική μεγέθυνσης. Φέτος, αναμένεται και πάλι υψηλότερη μεγέθυνση από ό,τι στις περισσότερες ευρωπαϊκές οικονομίες, όμως πολύ χαμηλότερη από πέρυσι, ενώ υπάρχει σειρά κινδύνων που δεν μπορεί να αγνοηθούν.

Ο ΚΥΚΛΟΣ των έντονων μακροοικονομικών διακυμάνσεων και των δημοσιονομικών παρεμβάσεων που ξεκίνησε με την πανδημία φαίνεται πως, σε μεγάλο βαθμό, ολοκληρώνεται. Η οικονομία μας αρχικά βυθίστηκε περισσότερο από πολλές άλλες, όμως μετά ανέκαμψε και πιο έντονα. Συνολικά, έχει υψηλότερη δυναμική από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, επιδεικνύοντας τάση μεσοπρόθεσμης ανάκαμψης από τη δεκαετή ύφεση. Σε συνέχεια, όμως, και της ενεργειακής κρίσης, στο νέο περιβάλλον κυριαρχεί το πρόβλημα του εξαιρετικά υψηλού πληθωρισμού μαζί με την αύξηση των επιτοκίων.

ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ τους επόμενους μήνες, η οικονομία μας έχει εφόδια, αλλά και αδυναμίες. Οι θετικοί παράγοντες δεν είναι λίγοι. Από την προηγούμενη μακροχρόνια κρίση η οικονομία εξήλθε με μεγάλο επενδυτικό κενό, με ανάλογο χάσμα στην απασχόληση και με δημόσιο χρέος που βραχυπρόθεσμα πολύ λίγο κινδυνεύει από την άνοδο των επιτοκίων. Έχει συνεπώς βραχυχρόνια, μεγαλύτερα περιθώρια μεγέθυνσης από οικονομίες που είναι κοντά στο παραγωγικό τους δυναμικό ή πιέζονται περισσότερο για την εξυπηρέτηση του χρέους τους. Το Ταμείο Ανάκαμψης και η εισροή άλλων ευρωπαϊκών πόρων επίσης συμβάλλουν σημαντικά. Εξωστρεφείς επιχειρήσεις, σε διάφορους κλάδους, τοποθετούνται σε θέσεις αξίας στις παγκόσμιες αλυσίδες, εκμεταλλευόμενες τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στη χώρα.

ΣΤΗΝ ΑΡΝΗΤΙΚΗ πλευρά, σημαντικό παράγοντες επίσης ρίχνουν το βάρος τους. Η επιβράδυνση της ανάπτυξης παγκοσμίως και η αύξηση των επιτοκίων από τις κεντρικές τράπεζες καθώς και ο πληθωρισμός, που παραμένει πολύ υψηλός, επιβαρύνουν δύο κεντρικούς πυ-

γράφει

ο **ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ***

*Γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Αναγκαία συνθήκη για να συνεχιστεί η ανάπτυξη είναι η εφαρμοστότητα με συνέπεια πολιτικές στον δημόσιο τομέα και στις αγορές που θα επιτρέπουν επενδύσεις σε σαφώς υψηλότερο επίπεδο από τα τελευταία χρόνια

Ανάπτυξη σε περιβάλλον προκλήσεων

λώνες για την ανάπτυξη: τις εξαγωγές και τις επενδύσεις. Οι εξαγωγές είχαν πρόσφατα ανοδική τάση, όμως, επηρεάζονται από τη χαμηλότερη ζήτηση στο εξωτερικό και από ένα διαχρονικό έλλειμμα ανταγωνιστικότητας. Οι επενδύσεις επίσης μπορεί να ανακαμπτούν σε αξιοσημείωτο βαθμό, όμως πλέον δυσχεραίνονται από την άνοδο των επιτοκίων και την επιβράδυνση της ζήτησης.

ΕΚΤΟΣ από την πίεση που ασκεί το εξωτερικό περιβάλλον και σε αναμονή της ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας, η οικονομία μας έχει επίσης συμπτώματα που προκαλούν διαχρονικές της αδυναμίες. Ειδικότερα, επιδεινώνεται το εμπορικό ισοζύγιο, μια που οι εισαγωγές υπερκαλύπτουν τις εξαγωγές όσο αυξάνονται τα εισοδήματα. Εξίσου κρίσιμος είναι ο πληθωρισμός, που έχει βέβαια εξωτερικό υπόβαθρο, όμως υπάρχει ο κίνδυνος να παραμείνει υψηλότερος από ό,τι σε οικονομίες με αποτελεσματικότερη λειτουργία.

ΣΥΝΔΥΑΖΟΝΤΑΣ τους επιμέρους παράγοντες, προκύπτει πως η ελληνική οικονομία έχει θετική δυναμική, όμως πρέπει να διαχειριστεί νέες προκλήσεις. Απόλυτα κρίσιμη, σε όλο το διάστημα που θα ακολουθήσει τις εκλογές, θα είναι η πορεία των επενδύσεων, κυρίως αυτών που ενισχύουν μακροπρόθεσμα την παραγωγή.

κή βάση. Οι επενδύσεις ήταν ένας αδύναμος κρίκος στην οικονομία μας όλες τις τελευταίες δεκαετίες και είναι πλέον ανάγκη να μετατραπούν σε ισχυρό μοχλό ανάπτυξης.

Η ΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ των επενδύσεων προκύπτει για πολλούς λόγους. Οι δεξαμενές που θα μπορούσαν να στηρίξουν άλλες συνιστώσες του ΑΕΠ δεν αρκούν. Η κατανάλωση δείχνει σταθεροποίηση, αλλά πολύ δύσκολα θα αυξηθεί όσο πρόσφατα. Αλλωστε, ο πληθωρισμός πιέζει την αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών, ενώ οι δυνατότητες περαιτέρω επιδοτήσεων περιορίζονται από τα δημοσιονομικά δεδομένα. Το εμπορικό ισοζύγιο μπορεί να περιορίσει την αρνητική τάση του, όμως εκτός απροόπτου θα παραμείνει αρνητικό, καθώς και τα εισοδήματα στο εξωτερικό είναι στάσιμα. Έτσι, για να μεγεθυνθεί πάνω από 1% η οικονομία φέτος είναι αναγκαία αύξηση των επενδύσεων περί το 10%. Ως ποσοστό αυτό δεν είναι ευκαταφρόνητο, αλλά το απόλυτο μέγεθος δεν είναι υπερβολικά υψηλό και ο στόχος είναι εφικτός, υπό όρους.

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ είναι σαφές. Αναγκαία συνθήκη για να συνεχιστεί η ανάπτυξη είναι να εφαρμοστούν με συνέπεια πολιτικές στον δημόσιο τομέα και στις αγορές που θα επιτρέπουν επενδύσεις σε σαφώς υψηλότερο επίπεδο από τα τελευταία χρόνια. Η φειπή χρονιά θα αντιπροσωπεύει έτσι μια στιγμή αλήθειας, εάν θα μπορεί η οικονομία μας να κινηθεί θετικότερα από το ευρωπαϊκό περιβάλλον της και με καύσιμο όχι ελλείμματα ή κυρίως την κατανάλωση, αλλά την ενδυνάμωση της παραγωγής.